

Strijdlieden

Sinds een jaar of acht broeden er enkele zanglijsters in onze tuin en het aangrenzende bosje. Vóór die tijd zag ik ze zelden, alleen vluchtig op doortrek naar betere oorden. Hun komst is te danken aan het opgroeien van de vele aangeplante struiken en bomen. Daarin vinden ze verborgen plekjes om te nestelen. Ongetwijfeld heeft hun aanwezigheid ook te maken met de gelijktijdig ingezette opmars van huisjesslakken. Die beestjes vormen een geliefd volksvoedsel onder zanglijsters, zo'n beetje als aardappels in onze keuken. De vogels gebruiken stenen in de tuin als aambeeld om hun maaltijd te bereiden. Het is fascinerend om te zien hoe ze daarop de slakkenhuizen stuk slaan om de sappige inhoud te bemachtigen. Even schrap zetten, met een snelle beweging de kop omlaag, de slak in de snavel geklemd. Krak! Letterlijk een kraakbeweging. Ik krijg deze handelingen - of moet ik zeggen snavelingen? - overigens zelden te zien, want zanglijsters opereren het liefst in het geheim. Vaker hoor ik hun werkzaamheden als een onregelmatig, dof getik ergens vanonder een struik. De resten van hun maaltijden hopen zich geleidelijk op rond hun favoriete offerstenen.

Zanglijsters doen hun naam eer aan. Lang voordat de lente officieel begint, zoeken de mannetjes een strategische uitkijkpost om hun welluidende liederen ten gehore te brengen. Elke strofe wordt een paar keer herhaald alsof ze zich ervan willen overtuigen dat hun boodschap helder overkomt.

Vanavond toont maart zich van haar zachte zijde. De lucht is mild en draagt de belofte van de naderende lente in zich. Ik zit op één van mijn favoriete plekjes in de tuin, een boomstronk met uitzicht over water, bemoste oevers en de boswal daarachter. Drie zanglijsters vertolken hun avondrepertoire. Eén vogel zie ik als een zwart silhouetje in de top van een hoge berk. Zijn rivaal zit, voor mij onzichtbaar, in de tuin van de burens. De derde lijster klinkt als een vage echo, van ver weg uit het lariksbos. Alle kleur is inmiddels uit het landschap verdwenen. De meeste vogels hebben hun slaapplaats opgezocht, maar de zanglijsters fluiten nog alsof hun leven ervan afhangt. Verder is alleen een roodborstje te horen, bescheiden tierelantijntjes die in het niet vallen bij het gejubel van de lijsters. Hun geluid vult het vallen van de nacht.

Als ik mijn ogen sluit, lijkt het alsof de klanken niet alleen hoorbaar zijn maar ook vorm aannemen. Geen vaste vorm, geen notenbalken, maar pulserende en vibrerende lichtwolkjes. Zo'n beetje als de weerspiegeling van een wolkenlucht in woelig water. Ik proef hun heldere tonen met mijn oren, ervaar iets van hun levenslust en moed. Voor deze vogels is fluiten het leven zelf, en dat is te horen. Zo'n volume, die energie, die hartstocht, samengeballd in een dotje veren.

Eigenlijk zingen de zanglijsters geen duet, maar een duel. Al musicerend bakenen ze hun territorium af: tot deze boom en niet verder. Zo verklaren ze potentiële indringers op rituele wijze de oorlog. Deze vogels hebben geen geweren of raketten, zelfs geen scherpe tanden of klauwen. Lijsters verdedigen de eer van hun gezin, de grenzen van hun kleine land, met muziek. Je zou wensen dat mensen hun geschillen op die manier konden beslechten. Stel je voor: duetten van fameuze operazangers, popsterren en smartlappenvertolkers op de Tempelberg in Jeruzalem en in andere omstreken grensgebieden. Zingen tot één van beide partijen zijn stem verliest of erbij neervalt.

Maar we hebben alleen het Eurovisie songfestival en dat helpt blijkbaar niet afdoende.

Eef Arnolds

De tekst is eerder verschenen in het tijdschrift Jonas 43, 2001.